

KLASA: 612-04/22-01/460  
URBROJ: 2181-121-01-22-02  
Split, 21. lipnja 2022.

# ANALIZA KNJIŽNICA U SUSTAVU SVEUČILIŠNE MATIČNE DJELATNOSTI SVEUČILIŠNE KNJIŽNICE U SPLITU ZA 2021. GODINU

(temeljem podataka knjižnica upisanih u Sustav  
elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o  
poslovanju knjižnica)

Split, 21. lipnja 2022.

## Sadržaj

Uvod .....	1
1. Sustav sveučilišne matične djelatnosti Sveučilišne knjižnice u Splitu – obuhvat .....	2
1. Sveučilišni knjižnični sustav i knjižnice izvan Sveučilišta u Splitu .....	2
1.1. USLUGE I KORIŠTENJE.....	4
1.2. FOND .....	5
1.3. PRORAČUN I TROŠKOVI.....	6
1.4. PRISTUP I OPREMA.....	6
1.5. KNJIŽNIČNO OSOBLJE .....	7
1.6. POKAZATELJI USPJEŠNOSTI .....	9
2. Specijalne knjižnice u sustavu matične djelatnosti Sveučilišne knjižnice u Splitu.....	11
3.1. USLUGE I KORIŠTENJE .....	11
3.2. FOND .....	12
3.3. PRORAČUN I TROŠKOVI.....	13
3.4. PRISTUP I OPREMA .....	14
3.5. KNJIŽNIČNO OSOBLJE .....	15
4. Neaktivne knjižnice.....	19

## Uvod

Sveučilišna knjižnica u Splitu obavlja matičnu djelatnost za visokoškolske i specijalne knjižnice te druge pravne i fizičke osobe čije su knjižne zbirke ili njihovi dijelovi registrirani kao kulturno dobro, na području Zadarske, Splitsko-dalmatinske, Šibensko-kninske i Dubrovačko-neretvanske županije te ima administratorsku ulogu u *Sustavu jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica* za sveukupno 61 knjižnicu (12 visokoškolskih od kojih je jedna ponovnim zapošljavanjem knjižničara vratila status „aktivne“ knjižnice, 4 visokoškolske izvan sustava Sveučilišta, od kojih dvije imaju status „neaktivna“, a jedna je „prestala s radom“ te 49 specijalnih knjižnica/zbirki od kojih 32 ima status „neaktivne“ knjižnice/zbirke, a jedna je prestala s radom). Za knjižnice i knjižne zbirke vjerskih zajednica ne prikupljaju se statistički podaci.

Dio knjižnica koje nemaju zaposlenog knjižničara već o fondu brinu dokumentaristi, viši kustosi i profesori raznih struka, navedene su u *Sustavu jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica* za 2021. godinu kao „neaktivne“ jer ne zadovoljavaju sve uvjete propisane čl. 11 Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti (NN 17/2019). Podaci ovih knjižnica i knjižničnih zbirki nisu uračunati u ovu analizu.

Epidemiološke mjere koje su u prethodne dvije godine mijenjale statistiku poslovanja knjižnica odrazile su se i na podatke i iz 2021. godine.

Početak godine Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu poslala je poziv za prikupljanje i unos statističkih podataka u Sustav. Prvi rok knjižnicama za ispunjavanje podataka bio je 25. veljače 2022., ali je on kasnije produžen.

Matična služba za istraživanje i razvoj Sveučilišne knjižnice u Splitu pratila je unos, po potrebi pojedinačno pozivala knjižnice na unos te ukazivala na moguće ispravke.

Prema dostavljenoj metodologiji iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, provedena je analiza podataka za 2021. godinu knjižnica registriranih u *Sustav jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica* u nadležnosti matične djelatnosti Sveučilišne knjižnice u Splitu.

## 1. Sustav sveučilišne matične djelatnosti Sveučilišne knjižnice u Splitu – obuhvat

U *Sustav jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica* podatke je upisalo 17 specijalnih i 13 visokoškolskih knjižnica u sustavu matičnosti Sveučilišne knjižnice u Splitu s područja Zadarske, Splitsko-dalmatinske, Šibensko-kninske i Dubrovačko-neretvanske županije.

Tablica 1. Visokoškolske i specijalne knjižnice (administrativne jedinice<sup>1</sup>) u 2021. godini

Županije RH	Visokoškolske knjižnice	Specijalne knjižnice	Ukupno
<b>Zadarska</b>	0	7	7
<b>Šibensko-kninska</b>	1	0	1
<b>Dubrovačko-neretvanska</b>	0	3	3
<b>Splitsko-dalmatinska</b>	12	7	19
<b>Ukupno</b>	<b>13</b>	<b>17</b>	<b>30</b>

## 1. Sveučilišni knjižnični sustav i knjižnice izvan Sveučilišta u Splitu

Tablica 2. Visokoškolske knjižnice (administrativne jedinice) prema vrsti visokog učilišta matične ustanove i županijama u 2021. godini

Županije	Sveučilište u Splitu		Veleučilišta		Visoke škole		Ukupno		Sveukupno
	Javne	Privatne	Javne	Privatne	Javne	Privatne	Javne	Privatne	
<b>Splitsko-dalmatinska</b>	12	0	0	0	0	0	0	0	12
<b>Dubrovačko-neretvanska</b>	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Šibensko-kninska</b>	0	0	1	0	0	0	0	0	1
<b>Zadarska</b>	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Ukupno</b>	<b>12</b>	<b>0</b>	<b>1</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>13</b>

<sup>1</sup> Administrativna jedinica označava knjižnicu kao jedinstvenu upravnu jedinicu.

U sustavu Sveučilišta u Splitu djeluje 1 sveučilišna i 12 visokoškolskih knjižnica:

1. Sveučilišna knjižnica u Splitu
2. Knjižnica Ekonomskog fakulteta
3. Knjižnica Fakulteta građevinarstva, arhitekture i geodezije
4. Knjižnica Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje
5. Knjižnica Filozofskog fakulteta
6. Knjižnica Kineziološkog fakulteta
7. Knjižnica Prirodoslovno-matematičkog fakulteta
8. Knjižnica Kemijsko-tehnološkog fakulteta
9. Knjižnica Katoličkog-bogoslovnog fakulteta
10. Knjižnica Medicinskog fakulteta
11. Knjižnica Pravnog fakulteta
12. Knjižnica Pomorskog fakulteta
13. Knjižnica Umjetničke akademije

Ponovnim zapošljavanjem stručne knjižnične osobe *knjižnica Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje* kroz 2021. godinu povratila je status „aktivne“ knjižnice.

Sveučilišna knjižnica u Splitu pruža knjižnične usluge *Sveučilišnom odjelu zdravstvenih studija* sukladno ugovoru.

Sve navedene knjižnice su prema vlasništvu javne i upisane su u *Upisnik knjižnica*<sup>2</sup>.

Izvan Sveučilišta u Splitu djeluje 1 javna knjižnica *Veleučilišta u Šibeniku* koja je u 2020. godini preselila u nove prostore.

*Knjižnica Visoke privatne škole - Tv akademija* je „prestala s radom“.

Tablica 3. Visoka učilišta koja nemaju knjižnicu prema osnivaču i županijama u 2021. godini

Županije	Javne ustanove	Privatne ustanove	Ukupno
<b>Šibensko-kninska</b>	1	0	1
Ukupno	<b>1</b>	<b>0</b>	<b>1</b>

U sklopu matične djelatnosti je i *Veleučilište „Marko Marulić“* u Kninu (Šibensko-kninska županija) koje je zavedeno u Sustav, ali nema knjižnicu i u planu je nadzor u drugoj polovici 2022. godine.

Osim navedenog, na području Zadarske, Šibensko-kninske i Dubrovačko-neretvanske županije djeluju knjižnice koje nisu pod nadležnosti Sveučilišne knjižnice u Splitu:

1. Sveučilišna knjižnica Sveučilišta u Zadru
2. Znanstvena knjižnica Zadar
3. Sveučilišna knjižnica Dubrovnik
4. Znanstvena knjižnica Dubrovnik

<sup>2</sup> <http://upisnik.nsk.hr/upisnik-knjiznica/>

## 1.1. USLUGE I KORIŠTENJE

Tablica 4. Broj korisnika visokoškolskih knjižnica prema kategoriji i vrsti knjižnica

Knjižnice u visokim učilištima	Aktivni posuđivači	Aktivni korisnici			
		Ukupno	Zaposlenici	Studenti	Vanjski korisnici
<b>Knjižnice Sveučilišta u Splitu</b>	5.801	15.782	1.119	13.508	1.155
<b>SVKST</b>	1.221	3.317	35	2.854	428
<b>Veleučilišta</b>	289	695	55	640	0
<b>Ukupno</b>	<b>7.311</b>	<b>19.794</b>	<b>1.209</b>	<b>17.002</b>	<b>1.583</b>

Od ukupnog broja aktivnih korisnika visokoškolskih knjižnica, koji je za 2021. godinu iznosio 19.794, 36,93 % čine aktivni posuđivači, a 63,07 % korisnika ne koristi tu uslugu knjižnice. Sveučilišna knjižnica u Splitu ima 1.221 aktivnog posuđivača od kojih je najveći broj studenata.

Većina knjižnica je podatke o aktivnim posuđivačima preuzela iz knjižničnih programa CROLIST i Metel ovisno kojim se programom knjižnica služi, dok su pojedine knjižnice podatke dobile uzorkovanjem.

Tablica 5. Broj usluga prema vrsti knjižnica

Vrsta knjižnice	Posudbe	Međuknjižnična posudba	Posjete*	Radionice	Polaznici radionica	Preuzete jedinice
<b>Knjižnice Sveučilišta u Splitu</b>	23.220	2.125	223.116	12	199	516.820
<b>SVKST</b>	8.983	444	316.504	35	365	44.270
<b>Veleučilišta</b>	242	0	0	0	0	0
<b>Ukupno</b>	<b>32.445</b>	<b>2.569</b>	<b>539.620</b>	<b>47</b>	<b>564</b>	<b>561.090</b>

\*Posjete - upisan je ukupan broj virtualnih i fizičkih posjeta.

Služeći se statističkim podacima Nacionalne i sveučilišne knjižnice o elektroničkim izvorima kojima imamo pristup nacionalnom licencom, Sveučilište u Splitu je aktivno koristilo sve pretplaćene elektroničke izvore te imamo oko 100.000 preuzetih jedinica. Ovisno o područjima znanosti neki izvori su se koristili manje, neki više.

Također, sva tri splitska instituta i bolnica aktivno koriste elektroničke izvore.

Kako je 2021. godina i dalje obilježena pandemijom, bazama podataka se pristupalo i putem *Proxy servera*<sup>3</sup> Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Razlog tomu je epidemiološka situacija u Republici Hrvatskoj za vrijeme pandemije i odsutnost fizičkog boravka unutar ustanova i knjižnica. Podatke o korištenju baza podataka upisat će Nacionalna i sveučilišna knjižnica u svojim statističkim podacima.

<sup>3</sup> [www.baze.nsk.hr](http://www.baze.nsk.hr)

## 1.2. FOND

Tablica 6. Fond prema vrsti građe i prema vrsti visokih učilišta

Knjižnice u visokim učilištima	Knjige		Časopisi	Ocjenski radovi*	Ostala građa <sup>4</sup>	Ukupno
	Ukupno	Od toga u otvorenom pristupu				
<b>Knjižnice Sveučilišta u Splitu</b>	221.338	112.542	120.366	33.467	815	<b>488.528</b>
<b>SVKST</b>	429.968	11.441	79.009	6.907	45.136	<b>572.461</b>
<b>Veleučilišta</b>	3.225	0	180	2.835	0	<b>6.240</b>
<b>Ukupno</b>	<b>654.531</b>	<b>123.983</b>	<b>199.555</b>	<b>43.209</b>	<b>45.951</b>	<b>1.067.229</b>

\*Tiskani ocjenski radovi.

\*\*Ostala građa (novine, AV građa, e-građa na prijenosnim medijima, ostala građa)

Sve su knjižnice u *Sustav* upisale građu po navedenim skupinama. Kod podatka „knjige“ nije bilo problema jer je sva građa visokoškolskih knjižnica Sveučilišta u Splitu inventarizirana pa se može ustvrditi da su podaci točni.

Kao i prethodnih godina najviše problema je bilo kod unosa podatka „časopisi“ jer su knjižnice različito tumačile način zbrajanja „sveščića“. Također, nije jasno unosi li se ono što je inventarizirano u određenoj godini (zaostaci iz prošlih godina) ili ono što je objavljeno u određenoj godini.

Pojedine knjižnice ne čekaju „kompletiranje godišta“ već unose pojedinačne brojeve/sveščiće dok neke knjižnice čekaju s unosom pa se kod nekih u jednoj godini zbraja određeni naslov časopisa, a kod nekih u sljedećoj godini.

Također, neke su knjižnice navele manjkavost knjižničnog programa kao neadekvatnog za evidentiranje serijskih publikacija (npr. CROLIST).

Visokoškolske knjižnice sa Sveučilišnom knjižnicom u Splitu u 2021. godini su imale ukupno 1.067.229 jedinica knjižnične građe u svojem fondu. Najveći dio fonda ima Sveučilišna knjižnica u Splitu, koja je i primatelj obveznog primjerka. I dalje je velika razlika u postotku jedinica knjižne građe u otvorenom pristupu. Samo 2,7 % građe Sveučilišne knjižnice u Splitu je u otvorenom pristupu, dok je skoro 50,84 % fonda visokoškolskih knjižnica u otvorenom pristupu. Pojedine visokoškolske knjižnice nemaju otvoreni pristup.

Zbirke stare i rijetke knjižne građe poznato je da posjeduje Filozofski fakultet i Katoličko-bogoslovni fakultet Sveučilišta u Splitu.

<sup>4</sup> Ostala građa su sva druga građa koja nisu knjige, časopisi i ocjenski radovi.

### 1.3. PRORAČUN I TROŠKOVI

Tablica 7. Troškovi nabave i edukacije prema vrsti visokog učilišta

Visoka učilišta	Troškovi nabave građe, e-izvora, uveza (kn)	Troškovi edukacije (kn)	UKUPNO
<b>Knjižnice Sveučilišta u Splitu</b>	807.605,94	2.657,00	810.262,94
<b>SVKST</b>	108.652,94	23.191,73	131.844,67
<b>Veleučilišta</b>	0,00	3.000,00	3.000,00
<b>Ukupno</b>	<b>916.258,88</b>	<b>28.848,73</b>	<b>945.107,61</b>

Sastavnice pojedinih fakulteta (Ekonomski, Pravni i Medicinski fakultet) raspolažu većim sredstvima od ostalih sastavnica, a Filozofski fakultet ima ravnotežu u nabavljanju građe za sve studijske grupe.

Negativan trend nemogućnosti odlaska na edukaciju van mjesta stanovanja se nastavlja i dalje. Bez obzira na epidemiju uzrokovanu COVID-19 i epidemiološkim mjerama, matične ustanove izdvajaju minimalna ili nikakva sredstva za edukaciju djelatnika knjižnica. S obzirom na brze promjene u polju knjižničarstva, knjižničarski bi djelatnici trebali češće imati mogućnost razmjene znanja i iskustava s kolegama unutar Republike Hrvatske i šire, a na matičnim ustanovama je da ta sredstva unaprijed planiraju.

### 1.4. PRISTUP I OPREMA

Tablica 8. Stanje pristupa i opreme u visokoškolskim knjižnicama prema vrsti visokog učilišta

Visoka učilišta	Tjedno radno vrijeme*	Broj radnih mjesta <sup>5</sup>	Broj računala za korisnike	m <sup>2</sup>
<b>Knjižnice sveučilišta</b>	586	368	72	4613
<b>SVKST</b>	85	106	141	6456
<b>Veleučilišta</b>	40	32	4	100
<b>Ukupno</b>	<b>711</b>	<b>506</b>	<b>217</b>	<b>11.169</b>

\* Prosječno radno vrijeme knjižnica je 40 sati tjedno. Neke knjižnice su otvorene samo u jutarnjim satima, a neke imaju cjelodnevno radno vrijeme.

U visokoškolskim knjižnicama broj sjedećih radnih mjesta za korisnike je u rasponu od 1-18. Najviše radnih mjesta za korisnike imaju Medicinski, Pomorski i Ekonomski fakultet koji je knjižnicu proširio na 1500 m<sup>2</sup>.

<sup>5</sup> Broj sjedećih mjesta za korisnike.

Knjižnica Veleučilišta u Šibeniku je preselila u nove prostore.

Tablica 9. Knjižnični programi koje visokoškolske knjižnice koriste

Visoka učilišta	Aleph	Metel	Zaki	CroList	Koha	Ostalo
<b>Knjižnice sveučilišta</b>	0	10	0	2	0	0
<b>SVKST</b>	0	0	0	1	0	0
<b>Veleučilišta</b>	0	1	0	0	0	0
<b>Ukupno</b>	<b>0</b>	<b>11</b>	<b>0</b>	<b>3</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

Jedanaest knjižnica knjižnu građu obrađuje u Metel knjižničnom softveru dok je Sveučilišna knjižnica s još dvije visokoškolske knjižnice u CROLIST programu. Kad bi se u budućnosti sve knjižnice odlučile za isti knjižnični program knjižničari u visokoškolskim knjižnicama bi znatno uštedjeli vrijeme za obradu knjižnične građe te ga usmjeravali na edukaciju korisnika, bibliometrijske usluge i sl. Knjižnični program Metel biraju zbog opcije bolje korisničke podrške te povoljnije cijene. Knjižnica Ekonomskog i Pravnog fakulteta te Sveučilišna knjižnica u Splitu su u 2020. godini organizirale Skupni katalog knjižnica Sveučilišta u Splitu u CROLIST programu.

## 1.5. KNJIŽNIČNO OSOBLJE

Tablica 10. Broj zaposlenika knjižnice prema radnom mjestu i vrsti visokog učilišta u 2020. godini

Visoka učilišta	Zaposlenici na radnom mjestu stručnog knjižničarskog osoblja <sup>6</sup>						Ostali <sup>7</sup>	Sveukupno <sup>8</sup>
	Pom. knjiž. <sup>9</sup>	Knjiž. <sup>10</sup>	Dipl. knjiž. <sup>11</sup>	Viši knjiž. <sup>12</sup>	Knjiž. savjet. <sup>13</sup>	Ukupno		
<b>Sveučilište</b>	7	2	11	2	2	<b>24</b>	0	<b>24</b>
<b>SVKST</b>	15	0	10	5	3	<b>33</b>	23	<b>56</b>
<b>Veleučilišta</b>	0	0	1	0	0	<b>1</b>	0	<b>1</b>
<b>Ukupno</b>	<b>22</b>	<b>2</b>	<b>22</b>	<b>7</b>	<b>5</b>	<b>58</b>	<b>23</b>	<b>81</b>

<sup>6</sup> Broj zaposlenika se dobije zbrajanjem stručnog knjižničarskog osoblja, Broj ostalog knjižničnog osoblja i Broj ostalog osoblja. Izostavljaju se volonteri i studenti.

<sup>7</sup> Ostali – uključuje systemske knjižničare i ostalo informatičko osoblje, studente, stručne suradnike, pripravnike i osobe zaposlene na projektima te administrativno osoblje, spremačice, osobe na održavanju zgrade i sl.

<sup>8</sup> Sveukupno – broj Ukupno i Ostali

<sup>9</sup> Pomoćni knjižničari.

<sup>10</sup> Knjižničari.

<sup>11</sup> Diplomirani knjižničari.

<sup>12</sup> Viši knjižničari.

<sup>13</sup> Knjižničarski savjetnici.



Tablica 11. Broj zaposlenog osoblja knjižnice prema postignutom stručnom zvanju

Visoka učilišta	Pom. Knjiž	Knjižničar	Dipl. knjiž	Viši knjiž.	Knjiž. Savjetnik	Ukupno
<b>Sveučilište</b>	<b>7</b>	<b>1</b>	<b>11</b>	3	<b>2</b>	<b>24</b>
<b>SVKST</b>	15	0	<b>8</b>	5	<b>3</b>	<b>33</b>
<b>Veleučilišta</b>	0	0	1	0	0	<b>1</b>
<b>Ukupno</b>	<b>22</b>	<b>1</b>	<b>22</b>	<b>8</b>	<b>5</b>	<b>58</b>

Od ukupnog broja zaposlenog osoblja knjižnice prema postignutom stručnom zvanju u Sveučilišnoj knjižnici u Splitu je zaposleno njih 75,55%, a ostalih 24,25 % knjižničarskih djelatnika radi u visokoškolskim knjižnicama.

U 2021. godini troje djelatnika visokoškolskih knjižnica ostvarilo je napredovanjem stečene koeficijente, ali neki od njih su čekali i nekoliko godina na ostvarenje svog prava.

Razlika između podataka u Tablici 11. i Tablici 12. nastala je zbog onih djelatnika koji ne rade na radnim mjestima u skladu sa stečenim formalnim obrazovanjem.

Tablica 12. Knjižnica prema broju zaposlenika

Broj zaposlenika u knjižnicama	Sve knjižnice		Sveučilište		Veleučilišta	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
<b>1</b>	4	28,57	3	21,4	1	100
<b>2</b>	7	53,85	7	58,3	0	0
<b>3</b>	2	15,39	2	16,6	0	0
<b>11 i više</b>	1	7,69	1	8,33	0	0
<b>Ukupno</b>	<b>14</b>	<b>100</b>	<b>12</b>	<b>100%</b>	<b>1</b>	<b>100%</b>

U Sveučilišnoj knjižnici u Splitu radi približno isti broj dipl. knjižničara koliko i u svim ostalim visokoškolskim knjižnicama zajedno.

U pojedinim visokoškolskim knjižnicama rade dva ili više diplomiranih knjižničara (3 od 13 knjižnica), a u većini kombinacija diplomiranih i pomoćnih knjižničara (7 od 13 knjižnica). U 3 knjižnice radi jedan dipl. knjižničar. Ako uzmemo u obzir obim poslova knjižničara u visokoškolskim knjižnicama možemo reći da je u pojedinim knjižnicama nedostatan broj dipl. knjižničara (npr. knjižnica *Medicinskog, Filozofskog i Prirodoslovno-matematičkog fakulteta*).

U 2021. godini trend gubljenja radnih mjesta je napokon zaustavljen. U knjižnici FESB-a zaposlena je jedna dipl. knjižničarka pa knjižnica više nije bez nadzora. To još uvijek ne odgovara broju radnih mjesta prijašnjih godina kada su u knjižnici radila dva dipl. knjižničara i jedna pomoćna knjižničarka (ukupno 3).

U knjižnici Kemijsko-tehnološkog fakulteta je zaposlena dodatna stručna osoba - knjižničar.

U knjižnici Pravnog fakulteta na mjesto pomoćne knjižničarke zaposlena je osoba koja je prema postignutom višem zvanju viši knjižničar.

Ni u knjižnici Katoličko-bogoslovnog fakulteta nije izgubljeno radno mjesto, nakon odlaska voditelja primljena je dipl. knjižničarka.

Iz knjižnice Pomorskog fakulteta jedna stručna osoba (knjižničarski savjetnik) prešla je raditi i prenijela je koeficijent u Sveučilišnu knjižnicu u Splitu.

Tri kolegice ostvarile su viša stručna zvanja u knjižničarskoj struci.

## 1.6. POKAZATELJI USPJEŠNOSTI

Tablica 13. Pokazatelji uspješnosti za visokoškolske knjižnice u 2021. godini

<i>Pokazatelji</i>	<i>izdvojeno</i>	<i>Najmanji</i>	<i>Najveći</i>
<i>Izvori, pristup i infrastruktura</i>	<i>SVKST</i>	<i>Knjižnice Sveučilišta</i>	<i>Knjižnice Sveučilišta</i>
<b>Postotak uspješnih međuknjižničnih posudbi</b>	98	76	100
<b>Prostor za korisnike po populaciji koju knjižnica treba uslužiti</b>	110	7	412
<b>Osoblje po populaciji koju knjižnica treba uslužiti</b>	1,6	0,4	8,1
<i>Korištenje</i>			
<b>Posudbe po populaciji koju knjižnica treba uslužiti</b>	0,4	0	4,4
<b>Broj preuzetih jedinica sadržaja po populaciji koju knjižnica treba uslužiti</b>	2	0	76
<b>Posjete knjižnici po populaciji koju knjižnica treba uslužiti</b>	15	0	112
<b>Korisničko pohađanje knjižničnih događanja po populaciji koju knjižnica treba uslužiti</b>	207	0	38
<b>Broj korisničkih pohađanja edukacije po populaciji koju knjižnica treba uslužiti</b>	17	3	163
<b>Postotak dosegnute ciljane populacije</b>	6	1	112
<i>Učinkovitost</i>	<i>SVKST</i>	<i>Knjižnice Sveučilišta</i>	<i>Knjižnice Sveučilišta</i>
<b>Trošak po aktivnom korisniku</b>	8.269,5	432,60	5.005,30
<i>Mogućnosti i razvoj</i>	<i>SVKST</i>	<i>Knjižnice Sveučilišta</i>	<i>Knjižnice Sveučilišta</i>
<b>Broj sati pohađanja predavanja formalnog obrazovanja po članu knjižničnog osoblja</b>	14	0	75
<b>Postotak institucionalnih sredstava dodijeljenih knjižnici</b>	/	0,1	3,1

Tablica 14. Pokazatelji uspješnosti za visokoškolske knjižnice u 2021. godini u kvartilima

Broj rezultata po kvartilima <sup>14</sup>	K1	K2	K3	K4
Postotak uspješnih međuknjižničnih posudbi	5	-	3	4
Prostor za korisnike po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	2	4	5	2
Osoblje po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	2	4	3	4
Posudbe po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	3	3	3	4
Broj preuzetih jedinica sadržaja po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	1	5	4	3
Posjete knjižnici po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	2	3	3	5
Korisničko pohađanje knjižničnih događanja po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	1	-	-	12
Broj korisničkih pohađanja edukacije po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	2	2	3	6
Postotak dosegnute ciljane populacije	4	3	3	3
Trošak po aktivnom posuđivaču	2	4	4	4
Broj sati stručnog usavršavanja knjižničnog osoblja po članu knjižničnog osoblja	2	4	4	2
Postotak institucionalnih sredstava dodijeljenih knjižnici	2	3	3	2
<b>Ukupno rezultata pokazatelja (151)</b>	<b>28</b>	<b>35</b>	<b>38</b>	<b>50</b>
<b>Postotak rezultata pokazatelja po kvartilima</b>	<b>19%</b>	<b>23%</b>	<b>25%</b>	<b>33%</b>

Na ovakvu sliku značajno je utjecala pandemija te se nadamo da će se sljedeće godine smanjiti postotak knjižnica u najnepovoljnijem kvartilu (K4).

<sup>14</sup> Kvartil K1 se odnosi na najveće rezultate (25% najvećih rezultata od svih specijalnih knjižnica u RH), a kvartil K4 na najniže rezultate (25% najnižih rezultata od svih visokoškolskih i znanstvenih knjižnica u RH). K2 i K3 su međurezultati u boljoj ili lošijoj poziciji u odnosu na prva dva kvartila.

## 2. Specijalne knjižnice u sustavu matične djelatnosti Sveučilišne knjižnice u Splitu

Tablica 15. Struktura specijalnih knjižnica prema osnivanju

Vrsta specijalne knjižnice	Javne	Privatne	Ukupno
znanstvenih instituta	1	0	1
bolničkih i zdravstvenih ustanova	3	0	3
muzeja, galerija i arhiva	11	0	11
vjerskih zajednica	0	0	0
javnih i državnih tijela	0	0	0
industrijskih i komercijalnih tvrtki	0	0	0
udruga i društava	0	0	0
ostale knjižnice	2	0	2
	<b>17</b>		

### 3.1. USLUGE I KORIŠTENJE

Tablica 16. Broj korisnika specijalnih knjižnica prema kategoriji i vrsti knjižnica

Vrsta specijalne knjižnice	Broj knjižnica	Aktivni posuđivači	Aktivni korisnici		
			Ukupno	Broj suradničkog i znanstvenog osoblja u matičnoj instituciji	Vanjski korisnici
<b>Institutske</b>	1	49	<b>151</b>	136	15
<b>Muzejske</b>	8	187	<b>335</b>	162	173
<b>Arhivske</b>	3	136	<b>184</b>	57	127
<b>Bolničke</b>	3	54	<b>4.997</b>	4.750	247
<b>Ostale knjižnice</b>	2	23	<b>41</b>	20	21
<b>UKUPNO</b>	<b>17</b>	<b>449</b>	<b>5.708</b>	<b>5.125</b>	<b>583</b>

Tablica 17. Broj usluga prema vrsti specijalnih knjižnica

Vrsta specijalne knjižnice	Posudbe	Međuknji. posudba	Posjete*	Radionice	Polaznici radionica	Preuzete jedinice
<b>Institutske</b>	227	500	4200	0	0	0
<b>Muzejske</b>	1852	84	17.106	2	72	41.473
<b>Arhivske</b>	760	13	306	0	0	51
<b>Bolničke</b>	221	69	3626	1	5	0
<b>Ostale knjižnice</b>	446	14	660	9	47	0
<b>UKUPNO</b>	<b>3.506</b>	<b>680</b>	<b>25.898</b>	<b>12</b>	<b>124</b>	<b>41.524</b>

\*Ukupan broj fizičkih i virtualnih posjeta

### 3.2. FOND

Tablica 18. Fond prema vrsti građe i prema vrsti specijalne knjižnice

Vrsta specijalne knjižnice	Knjige	U otvorenom pristupu	Časopisi	Ocjenski radovi	Ostala građa	UKUPNO
<b>Institutske</b>	5511	0	0	188	0	5.699
<b>Muzejske</b>	103.917	24.963	67.488	56	50.004	246.428
<b>Arhivske</b>	80.487	550	30.618	31	130	112.176
<b>Bolničke</b>	22.960	9.792	15.290	871	0	48.913
<b>Ostale knjižnice</b>	14.494	0	1.569	16	604	17.138
<b>UKUPNO</b>	<b>227.369</b>	<b>35.305</b>	<b>114.965</b>	<b>1.162</b>	<b>50.738</b>	<b>430.354</b>

Sve specijalne knjižnice čuvaju vrijedan fond. Donacijama razmjenjuju tiskanu građu (knjige i časopise). Instituti i bolnice ulažu svoja sredstva podjednako u knjige i časopise.

Najveći problem se pojavio kod unosa časopisa te je pretpostavka da nije zbrajan na isti način. Knjižnični programi nemaju dobra rješenja za evidenciju časopisa što stvara dodatni problem. Određen broj časopisa koje se knjižnicama daruju nije tematski vezan za fond koji knjižnica razvija pa dolazi do nagomilavanja nepotrebne građe. Potrebno je uvesti sustav razmjene takvih publikacija.

Zbirke stare i rijetke knjižne građe poznato je da posjeduje Arheološki muzej u Splitu, Arheološki muzej u Zadru, Državni arhivi u Dubrovniku i Splitu, Etnografski muzej Split i Muzej hrvatskih arheoloških spomenika.

### 3.3. PRORAČUN I TROŠKOVI

Tablica 19. Troškovi nabave i edukacije prema vrsti specijalnih knjižnica

Vrsta specijalne knjižnice	Troškovi nabave građe, e-izvora, uveza (kn)	Troškovi edukacije (kn)	UKUPNO
<b>Institutske</b>	20.863,66	0,00	20.863,66
<b>Muzejske</b>	30.489,46	4.618,00	35.107,46
<b>Arhivske</b>	*1.112,00	**3.195,50	4.307,50
<b>Bolničke</b>	25.674,00	0,00	25.674,00
<b>Ostale knjižnice</b>	***3.934,00	0,00	3.934,00
<b>UKUPNO</b>	<b>82.073,12</b>	<b>7.813,50</b>	<b>89.886,62</b>

\*Državni arhiv u Dubrovniku

\*\*Državni arhiv u Splitu

\*\*\*Međunarodni centar za podvodnu arheologiju u Zadru

Novčana sredstva koja se izdvajaju za specijalne knjižnice nisu velika. Institut za oceanografiju i ribarstvo ima nešto veća sredstva za nabavu knjižnične građe, ali u muzejskim i arhivskim knjižnicama, kao i u bolničkim knjižnicama bi taj iznos mogao biti puno veći.

I u ovoj godini se nastavlja trend malih ili nikakvih ulaganja ustanova u edukaciju knjižničnih djelatnika. Mišljenja sam da je knjižničarima godišnjim i višegodišnjim planom potrebno osigurati edukaciju kako bi mogli i na taj način nadograđivati svoje znanje te s kolegama iz istih vrsta knjižnica razmjenjivati primjere dobre prakse. Događanja u posljednje dvije godine donijela su mnoštvo dostupnih online skupova i radionica, ali to ne bi trebao biti jedini oblik edukacije.

### 3.4. PRISTUP I OPREMA

Tablica 20. Stanje pristupa i opreme u specijalnim knjižnicama

Specijalne knjižnice	Tjedno radno vrijeme	Broj radnih mjesta	Broj računala za korisnike	m <sup>2</sup> <sup>15</sup>	Korisnički prostor
Institutske	40	30	1	250	180
Muzejske	307	38	5	729	243
Arhivske	97	38	14	700	340
Bolničke	120	21	13	228	79
Ostale knjižnice	80	14	1	146	35
<b>UKUPNO</b>	<b>644</b>	<b>141</b>	<b>34</b>		<b>877 m<sup>2</sup></b>

Prosječno tjedno radno vrijeme je 40 sati u institutima, arhivima i bolnicama. Kod muzejskih knjižnica je negdje i manje, ovisno imaju li zaduženu stručnu osobu za vođenje knjižnice.

Tablica 21. Knjižnični programi koje koriste specijalne knjižnice

Visoka učilišta	Aleph	Metel	Zaki	CroList	Koha	Ostalo
Institutske	0	0	0	1	0	0
Muzejske	0	1	0	1	0	6*
Arhivske	0	1	0	1	0	1**
Bolničke	0	2	0	0	0	0
Ostale	0	0	1	0	0	1***
<b>UKUPNO</b>	<b>0</b>	<b>3</b>	<b>0</b>	<b>3</b>	<b>0</b>	<b>8</b>

\* K++ i MC Excel

\*\* Biblionet

\*\*\*Indigo – Dizbil

U knjižnicama se koriste različiti knjižnični softveri: Metel, CROLIST, Zaki, Indigo i K++ te u pojedinim knjižnicama jednostavni programi u Microsoft Access bazi podataka i stare DOS verzije CROLIST-a. Jedna od knjižnica koristi Biblionet.

Program K++ bi se trebao nadograđivati i prilagoditi potrebama knjižnične djelatnosti, a zastarjele verzije bilo kojih programa nadomjestiti novima.

<sup>15</sup> Ukupan prostor i prostor za korisnike.

Kada bi svi koristili jedan knjižnični sustav, knjižničarima (posebno solo knjižničarima) bi se ostavilo prostora za obavljanje drugih poslova: priprema edukacije, izrada edukativnih sadržaja na mrežnim stranicama te sudjelovanje u raznim drugim aktivnostima matičnih ustanova.

## KNJIŽNIČNO OSOBLJE

Tablica 22. Broj osoblja knjižnice prema radnom mjestu i vrsti specijalnih knjižnica

Vrsta specijalne knjižnice	Pom. knjiž.	Knjiž.	Dipl. knjiž.	Viši knjiž.	Knjiž. savjet.	Ostali	Ukupno
<b>Institutske</b>	0	0	1	0	0	0	1
<b>Muzejske</b>	2	1	4,50	1	1	0	9,50
<b>Arhivske</b>	1	0	2	0	0	0	3
<b>Bolničke</b>	0	0	2	0	0	1	3
<b>Ostale knjižnice</b>	0	0	2	0	0	0	2
<b>UKUPNO</b>	<b>3</b>	<b>1</b>	<b>11,50</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>18,5</b>

Tablica 23. Broj osoblja specijalnih knjižnica prema postignutom stručnom zvanju

Vrsta specijalne knjižnice	Pom. knjiž.	Knjižničar	Dipl. knjiž.	Viši knjiž.	Knjiž. savjetnik	Ukupno
<b>Institutske</b>	0	0	1	0	0	1
<b>Muzejske</b>	2	1	4,50	1	1	9,50
<b>Arhivske</b>	1	0	2	0	0	3
<b>Bolničke</b>	0	0	2	0	0	2
<b>Ostale knjižnice</b>	0	0	2	0	0	2
<b>UKUPNO</b>	<b>3</b>	<b>1</b>	<b>11,50</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>17,50</b>

Ako se promatra broj zaposlenika u knjižnici prema postignutom stručnom knjižničarskom zvanju, bez obzira na ugovorno radno mjesto, ukupno ih je 18,50. Od toga broj diplomiranih knjižničara je 62,2 %, knjižničara i pomoćnih knjižničara po 16,2 % te viših knjižničara i knjižničarskih savjetnika po 10,8 %. U jednom od muzeja radi dipl. knjižničar na pola radnog vremena.



Tablica 24. Specijalne knjižnice prema broju zaposlenika

Broj zaposlenika u specijalnim knjižnicama	Institutske	Muzejske	Arhivske	Bolničke	Ostale knjižnice	% u strukturi
<b>1 zaposlenik</b>	1	7	3	3	2	88,9
<b>2 zaposlenika</b>	0	2	0	0	0	11,1
<b>Ukupno</b>	<b>1</b>	<b>9</b>	<b>3</b>	<b>3</b>	<b>2</b>	<b>100</b>

Većina specijalnih knjižnica (njih 88,9%) ima jednu osobu s PRV, dok manji broj knjižnica (njih dvije - 11,1%) ima po jednu zaposlenu osobu s PRV.

Potreba zapošljavanja stručnog knjižničnog osoblja se nameće u svim specijalnim knjižnicama čuvaricama vrijedne knjižnične građe.

Tablica 25. Pokazatelji uspješnosti za specijalne knjižnice u 2021. godini

<b>Pokazatelji za specijalne knjižnice</b>	<b>%</b>	<b>Najmanji</b>	<b>Najveći</b>
<b>Izvori, pristup i infrastruktura</b>			
Postotak uspješnih međuknjižničnih posudbi	0	100	
Prostor za korisnike po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	6	8000	
Osoblje po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	1,0	166,7	
<b>Korištenje</b>			
Posudbe po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0	27	
Broj preuzetih jedinica sadržaja po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0	6905	
Posjete knjižnici po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0	238	
Korisničko pohađanje knjižničnih događanja po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0	11538	
Broj korisničkih pohađanja edukacije po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0	3615	
Postotak dosegnute ciljane populacije	0	253	
<b>Učinkovitost</b>			
Trošak po aktivnom korisniku	292,50	26.999,10 <sup>16</sup>	
<b>Mogućnosti i razvoj</b>			
Broj sati pohađanja predavanja formalnog obrazovanja po članu knjižničnog osoblja	0	90	
Postotak institucionalnih sredstava dodijeljenih knjižnici	0,0	4,6	

<sup>16</sup> Radi se o knjižnici HAZU Zadar; poslovanje HAZU je centralizirano i iz tog razloga je toliko veliki iznos.

Tablica 26. Pokazatelji uspješnosti za specijalne knjižnice u 2021. godini u kvartilima<sup>17</sup>

<b>Broj rezultata po kvartilima</b>	<b>K1</b>	<b>K2</b>	<b>K3</b>	<b>K4</b>
Postotak uspješnih međuknjižničnih posudbi	6	-	-	4
Prostor za korisnike po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	4	6	3	3
Osoblje po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	4	7	3	3
Posjete knjižnici po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	5	-	4	8
Broj sati pohađanja predavanja formalnog obrazovanja po članu knjižničkog osoblja	2	2	6	7
Postotak institucionalnih sredstava dodijeljenih knjižnici	6	1	5	5
<b>Ukupno rezultata pokazatelja (94)</b>	<b>27</b>	<b>16</b>	<b>21</b>	<b>30</b>
<b>Postotak rezultata pokazatelja po kvartilima</b>	<b>29%</b>	<b>17%</b>	<b>22%</b>	<b>32%</b>

Prema dostavljenim podacima Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu za 6 skupina podataka izračunavali su se kvartili<sup>18</sup>.

S obzirom na stručne nadzore ne čudi ovakav rezultat jer određeni broj knjižnica nije smješten u adekvatnom prostoru, nema dovoljno zaposlenog stručnog osoblja niti kontinuirano financiranje matične ustanove.

<sup>17</sup> Kvartil K1 se odnosi na najveće rezultate (25% najveće rezultata od svih specijalnih knjižnica u RH), a kvartil K4 na najniže rezultate (25% najnižih rezultata od svih visokoškolskih i znanstvenih knjižnica u RH). K2 i K3 su međurezultati u boljoj ili lošijoj poziciji u odnosu na prva dva kvartila.

#### 4. Neaktivne knjižnice

U Sustavu jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica navedena je **30 knjižnica/knjižna** zbirka koja je u *Sustavu jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica* označena kao neaktivna, a od tog broja 5 knjižnica je upisano u *Upisnik knjižnica*. Veliki postotak knjižnica sa statusom „neaktivna“ upisalo je podatke o fondu.

Tablica 27. Neaktivne knjižnice iz područja matičnosti Sveučilišne knjižnice u Splitu u Sustavu jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica

NEAKTIVNE KNJIŽNICE	Broj knjižnica	Ugasila se knjižnica	Knjižnična zbirka	Nema zaposlenog knjižničara	U Upisniku knjižnica DA/NE - broj		Drugi razlog zašto je knjižnica neaktivna za one za koje se može utvrditi
<b>Institutske</b>	2		1	2	DA	K-649 (HHI)	Hidrografski već godinama ima prof. koja je zadužena za knjižnicu:
<b>Bolničke</b>	1	1	-	1	DA	K-470	OB Šibenik je bila velika knjižnica i nakon odlaska dipl. knjižničar u mirovinu, ugašena je – prestala je s radom.
<b>Muzejske</b>	21	-	13*	-	DA/NE	K-868 K-1544	Zaduženja za knjižnicu imaju dokumentaristi, viši kustosi i ravnatelji.
<b>Ostale specijalne knjižnice</b>	4	-	-	4	NE	-	Konzervatorski uredi u Splitu i Zadru
<b>Knjižnice visokih učilišta</b>	2	1	-	2	NE	-	Nema stalnog zaposlenog knjiž. djelatnika: Veleučilište u Kninu i Splitu
<b>UKUPNO</b>	<b>30</b>						

Dvije knjižnice su prestale s radom:

1. *Knjižnica TV akademije*
2. *Knjižnica Opće bolnice Šibenik.*

Sve knjižnice koje nemaju zaposlenog knjižničnog djelatnika u sustavu su navedene kao „neaktivne“ i većina kao knjižne zbirke.

<p><b>ZADARSKA ŽUPANIJA</b></p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Knjižnica Muzeja antičkog stakla Zadar</li> <li>2. Knjižnica Konzervatorskog odjela MK u Zadru (u postupku sređivanja)</li> <li>3. Knjižnica Stalne izložbe crkvene umjetnosti</li> <li>4. Zavičajni muzej Benkovac</li> </ol>
<p><b>SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA</b></p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Knjižnica Muzeja Starog grada</li> <li>2. Knjižnica Galerije Meštrović u Splitu</li> <li>3. Knjižnica Prirodoslovnog muzeja Split</li> <li>4. Knjižna zbirka HAZU Split</li> <li>5. Knjižnica Gradskog muzeja Drniš</li> <li>6. Knjižnica Zavičajnog muzeja Drniš</li> <li>7. Knjižnica Zavičajnog muzeja Imotski</li> <li>8. Knjižnica Muzeja cetinske krajine</li> <li>9. Knjižnica Muzeja Kaštela</li> <li>10. Knjižnica Muzeja triljskog kraja</li> <li>11. Knjižnica Hrvatskog pomorskog muzeja u Splitu</li> <li>12. Knjižnica Gradske galerije Antun Gojak Makarska</li> <li>13. Knjižnica Gradskog muzeja Makarska</li> <li>14. Knjižnica Instituta za jadranske kulture i melioraciju krša</li> <li>15. Knjižnica Hidrografskog instituta u Splitu</li> <li>16. Knjižnica Konzervatorskog odjela MK u Splitu</li> <li>17. Knjižnica Visoka škola za inspekcijski i kadrovski menadžment u pomorstvu</li> </ol>
<p><b>ŠIBENSKO-KNINSKA ŽUPANIJA</b></p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Knjižnica Državnog arhiva Šibenik</li> <li>2. Knjižnica Veleučilišta “Marko Marulić”, Knin</li> </ol>
<p><b>DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA</b></p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Knjižnica Gradskog muzeja Korčula</li> <li>2. Knjižnica Umjetničke galerije Dubrovnik</li> <li>3. Knjižnica Pomorskog muzeja Orebić</li> <li>4. Knjižnica HAZU Dubrovnik</li> <li>5. Knjižnica Muzeja i zbirka Baltazara Bogišića u Cavtatu</li> <li>6. Knjižnica Prirodoslovnog muzeja Dubrovnik</li> <li>7. Knjižnica Zavičajne zbirke Ploča</li> </ol>

Izvešće sastavila:



Voditeljica Matične službe za  
istraživanje i razvoj  
Irena Urem, viša knjižničarka